

3. Η κάθοδος του Ὀδυσσέα στον Ἄδη

Πρὶν φύγει ὁ Ὀδυσσεύς ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τῆς μάγισσας θεᾶς Κίρκης, ἐκείνη τοῦ εἶπε πῶς πρέπει νὰ κατεβῆ στον Ἄδη γιὰ νὰ ζητήσῃ χρησμό ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ Θηβαίου μάντη Τειρεσία. Τὸν καθοδηγεῖ σὲ ποιοῦ σημεῖο τοῦ Ὠκεανοῦ βρίσκεται ἡ εἴσοδος γιὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἄδη, πῶς πρέπει νὰ κάνει τίς σπονδές, τίς δεήσεις πρὸς τίς ψυχές, τίς θυσίες, καὶ πῶς νὰ μὴν ἀφήνῃ τίς ψυχές νὰ πλησιάσουν πρὶν μιλήσῃ μὲ τὸν Τειρεσία. Αὐτὰ βρίσκονται στὸ τέλος τῆς Ραψωδίας κ τῆς Ὀδύσειας.

Στὴν Ραψωδία λ, τὴν ἐπιγραφόμενη Νέκυια (ἀπὸ τὴν λέξη νέκυς = νεκρός), ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τοὺς συντρόφους του ξεκινοῦν μὲ τὸ πλοῖο γιὰ τὸ παράξενο ταξίδι τους. Πρὶν ἀναχωρήσουν, ἡ Κίρκη ἤρθε καὶ ἔδεσε κοντὰ στὸ καράβι τὰ ζῶα τῆς θυσίας: ἓνα κριάρι καὶ μία μαύρη προβατίνα.

Μὲ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας ἔφθασαν ἐκεῖ πού τελειώνει ὁ βαθύρροος Ὠκεανός, στὴν αἰώνια σκοτεινιασμένη χώρα τῶν Κιμμερίων, πού ποτέ δέν τοὺς βλέπει ὁ λαμπρὸς ἥλιος μὲ τίς ἀκτίνες του. Ἀπὸ τὴν περιγραφή προκύπτει ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν χώρα τῶν νεκρῶν⁽¹⁾.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐκτελεῖ τίς σπονδές καὶ τίς δεήσεις. Κατόπιν σφάζει τὰ δύο ζῶα, μαζεύοντας τὸ μαῦρο αἷμα τους μέσα σὲ ἓναν λάκκο. Ἀπὸ τὸ Ἑρεβος ἄρχισαν νὰ συγκεντρώνωνται οἱ ψυχές τῶν νεκρῶν τοῦ Κάτω Κόσμου, ἀλλὰ ἐκεῖνος μὲ τὸ σπαθὶ του τίς ἐμποδίζει νὰ πλησιάσουν στὸ αἷμα.

Ἐρχεται ὁ Τειρεσίας, ὁ ὁποῖος τὸν προειδοποιεῖ νὰ μὴν πειράξουν τὰ βόδια τοῦ Ἥλιου ὅταν φθάσουν στὸ νησί Θρινακία, γιατί θὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ὄργη τοῦ Ποσειδῶνα. Ἄν τὰ βλάψουν, προλέγει ὅτι θὰ χαθοῦν ὅλοι οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσέα, καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἀργήσῃ πολὺ νὰ φθάσῃ στὴν πατρίδα του, σὲ ἄσχημη κατάσταση καὶ μὲ ξένο καράβι. Τὸν ἐνημερῶνει γιὰ τὴν κατάσταση στὸ σπίτι του μὲ τοὺς μνηστήρες, προβλέπει δὲ τὴν τιμωρία τους καθὼς καὶ τὸ εὐτυχισμένο τέλος τοῦ Ὀδυσσέα σὲ βαθειὰ γεράματα.

Κατόπιν ὁ Ὀδυσσεύς μίλησε μὲ τὴν μητέρα του, μὲ μερικές ἄλλες γυναῖκες, μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ εἶδε τίς ψυχές πολλῶν γνωστῶν ἀτόμων, χωρὶς ὅμως νὰ μιλήσῃ μαζί τους.

Δέν χωρεῖ καμμία ἀμφιβολία, ὅτι πρόκειται γιὰ περιγραφή πνευματιστικῆς ἐπικοινωνίας. Ὁ Ὠκεανός πού διέσχισε δέν εἶναι ἡ ἀνοιχτὴ θάλασσα, γιατί δέν εἶναι δυνατὸ νὰ ἔφθασε στὴν ἄκρη του μέσα σὲ μία ἡμέρα. Ὠκεανός εἶναι τὸ πνευματικὸ Σύμπαν, πού ἔπρεπε νὰ διασχίσουν γιὰ νὰ φθάσουν στὸν αἰθέριο κόσμον τῶν ψυχῶν⁽²⁾. Ὁ δὲ Ὀδυσσεύς μὲ τὴν καθοδήγηση τῆς Κίρκης ἐπέτυχε νὰ ἐμφανισθοῦν μὲ μορφή φασμάτων ὅλα τὰ πρόσωπα πού ἀναφέρει καὶ νὰ συνομιλήσῃ μαζί τους διὰ ζώσης φωνῆς.

Τὸ στοιχεῖο ὅμως πού προκαλεῖ ἰδιαίτερη ἐντύπωση, εἶναι ὅτι οἱ ψυχές δέν μπορούσαν νὰ μιλήσουν ἂν προηγουμένως δέν ἔπιναν αἷμα ἀπὸ τὰ σφάγια τῆς θυσίας. Ὁ Τειρεσίας ὅταν ἐμφανίζεται λέγει: «Τραβήξου ἀπὸ τὸν λάκκο καὶ βγάλε ἀπὸ ἐπάνω τὸ μυτερὸ σου ξίφος, γιὰ νὰ ρουφήξω αἷμα καὶ νὰ σοῦ μιλήσω ἀληθινά» (λ 95-96). Στὸ τέλος δέ, ὅταν ὁ Ὀδυσσεύς ζητᾷ νὰ μιλήσῃ μὲ τὴν μητέρα του, ἡ ὁποία δέν τὸν εἶχε ἀναγνωρίσει προηγουμένως, τοῦ ἀπαντᾷ: «Ὅποιον ἀφήνεις ἀπὸ τοὺς νεκροὺς στὸν Κάτω κόσμον νὰ ἔρχεται κοντὰ στὸ αἷμα, αὐτὸς θὰ σοῦ μιλήσῃ τὴν ἀλήθεια· μὰ σὲ ὅποιον ἀρνιέσαι, αὐτὸς γυρίζει πρὸς

τά πίσω» (λ 146-149). Ἡ μητέρα του τόν ἀναγνώρισε μόνο ἀφοῦ ἤπιε αἷμα (λ 153), τό ἴδιο καί ὁ Ἀγαμέμνωνας (λ 390). Πρόκειται λοιπόν γιά κάτι πολύ σοβαρό, πού δέν ἔχει ἐρμηνευθῆ μέχρι σήμερα.

Τό «αἷμα» ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς στό στοιχεῖο ἐκεῖνο, τό ὁποῖο σήμερα ὀνομάζεται ἐκτόπλασμα. Ἐχομε ἐξηγήσει ὅτι μία πνευματική ὄντοτητα, δέν μπορεῖ νά ἐκδηλωθῆ ἐντός τοῦ ὑλικοῦ κόσμου ἐάν δέν ἀπορροφήσει ἐπαρκῆ ποσότητα ἐκτοπλάσματος (βλ. ἐνότητα Α3). Οἱ ἀρχαῖοι μύστες ἐγνώριζαν πολύ καλά τήν ἀναγκαιότητα αὐτῆς τῆς οὐσίας γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἐπικοινωνιῶν. Συμβολίζεται μέ τό αἷμα, γιατί ἡ λειτουργία της ἔχει ἀρκετές ἀναλογίες μέ τήν κυκλοφορία τοῦ αἵματος μέσα στό σῶμα.

Τό αἷμα συγκεντρώνεται ἀπό τά δύο θυσιασθέντα ζῶα, τό κριάρι καί τήν μαύρη προβατίνα. Ἀλλά καί τά ζῶα αὐτά δέν εἶναι παρὰ συμβολισμοί τῶν ὑλικῶν ἔλξεων πού πρέπει νά θυσιάσει ὁ ἄνθρωπος προκειμένου νά ἐπιτύχει τήν ἐπαφή μέ τίς ἀνώτερες πνευματικές ὄντοτητες. Τό μέν αἷμα χρησιμοποιεῖται γιά τήν ἐπικοινωνία, τά δέ σώματα τῶν ζώων καίγονται τελείως. Δηλαδή, ἡ καταπόλεμηση τῶν ὑλικῶν ἔλξεων εἶναι ἐκείνη πού προμηθεύει ἐσωτερικά στόν ἄνθρωπο τήν ἰσχὺ τῆς ἐπικοινωνίας, ἥτοι τήν ἀυξημένη διαθεσιμότητα ἐκτοπλάσματος. Γι' αὐτό οἱ ἀκραιφνεῖς μεσάζοντες οὐδέποτε ρέπουν πρὸς τήν ὕλη, οὔτε ἐπιδιώκουν ὑλικά συμφέροντα.

1) Μέ αὐτήν τήν βάση ἐξάγεται καί ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος, ἀπό τό κίω (= πορεύομαι, ὑπάγω, ἀπέρχομαι)· καί μόρος (= ὄλεθος, θάνατος· ἀπό τό μείρομαι). Συνεπῶς ἡ χώρα τῶν Κιμμερείων εἶναι ὁ τόπος πού πηγαίνουν ὅσοι βρῆκαν ὀλέθριο θάνατο.

2) Παράβαλλε τό στίχο Ὀδ. ω 11, ὅπου οἱ ψυχές τῶν φονευθέντων μνηστήρων, ὀδηγούμενες ἀπό τόν Ἑρμῆ, περνᾶνε τά «ρέματα τοῦ Ὠκεανοῦ».